

Betænkning

over forslag til lov om ændring af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v.

(Om forhøjelse af ydelser, ændring af tilskudsregler m. v.).

(Afgivet af udvalget den 9. februar 1967).

Udvalget har i en række møder behandlet lovforslaget og har herunder haft 2 samråd med arbejdsministeren, som endvidere skriftligt har besvaret en række af udvalget stillede spørgsmål.

Udvalget har modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser vedrørende lovforslaget fra Chaufførernes Forbund i Danmark, Konditorernes Fagforening, Sømændenes Arbejdsløshedskasse i Danmark, Søfyrbødernes Arbejdsløshedskasse i Danmark, Havnearbejdernes Fællesklub „Larsens Plads“, Havnearbejdernes Fællesklub i Frihavnen, Sammenslutningen af Kontrolforeninger for økonomisk Svinefodring, Dansk Kommunalarbejderforbund, Danske Bankers Fællesrepræsentation, Bogtrykfarets Arbejdsløshedskasse, Danmarks Sparekasseforening og Den Forebyggende Børneforsorgs Arbejdsløshedskasse, Bymæssige Kommuner og Den danske Købstadforening.

Udvalget har ved drøftelsen af dagpengenes størrelse og deres regulering peget på det ønskelige i, at den for ikke-forsørgere med under 15 års medlemstid indtil 31. marts 1968 gældende dagpengesats på 35 kr. under hensyn til de nu foreliggende oplysninger om lønudviklingen bør ændres til 40 kr. Arbejdsministeren har erklæret sig enig heri og har stillet nedenstående ændringsforslag, der er tiltrådt af udvalget.

Arbejdsministeren har endvidere fremsat ændringsforslag med henblik på lettelse af fremgangsmåden ved den administrative

godkendelse af vedtægtsændringer, der nødvendiggøres af lovforslaget, hvorom henvises til bemærkningerne nedenfor til ændringsforslagene. Dette ændringsforslag er ligeledes tiltrådt af udvalget.

Der har over for udvalget været rejst spørgsmål om ændring af forslagets § 3, således at indbetaling til statskassen af den i bestemmelsen omhandlede del af arbejdsløshedskassernes formue foretages etapevis af hensyn til pengeinstitutternes likviditet. Et hertil sigtende ændringsforslag er fremsat af arbejdsministeren og tiltrådt af udvalget.

Udvalget har overvejet, hvorvidt ikrafttrædelsesbestemmelsen i lovforslagets § 2 måtte frembyde særlige administrative vanskeligheder for arbejdsløshedskasserne, men arbejdsministeren har over for udvalget udtalt, at sådanne vanskeligheder vil kunne løses administrativt af arbejdsministeriet eller arbejdsdirektoratet.

Udvalget har drøftet, om der allerede på nuværende tidspunkt er grundlag for at ændre bestemmelsen i arbejdsløshedslovens § 9, stk. 3, for så vidt angår den øvre aldersgrænse for optagelse i arbejdsløshedsforsikringen. Arbejdsministeren har over for udvalget oplyst, at spørgsmålet bør overvejes i forbindelse med den forestående tekniske revision af arbejdsløshedsloven, hvilket udvalget har tilsluttet sig.

I forbindelse med drøftelsen af børnetilskuddenes indregning i dagpengesatsen har udvalget været opmærksom på, at der for

forsørgere med mange børn må abnes adgang til at oppebære supplerende ydelser. Arbejdsministeren har under et samråd meddelt, at socialministeren i indeværende folketingssamling agter at stille forslag om ændring af lov om offentlig forsorg med henblik på, at det bliver lettere at yde en tillægshjælp til arbejdsløshedsunderstøttelsen, hvor dette måtte være begrundet, f. eks. af særlig store forsørgerbyrder.

Der har over for udvalget været rejst spørgsmål om fritagelse for ydelse af arbejdsgiverbidrag vedrørende svinekontrollforeningernes kontrolassistenter. Udvalget henstiller til arbejdsministeren at optage spørgsmålet til afgørelse.

Udvalgets opmærksomhed er blevet henledt på bestemmelsen i lovbekendtgørelse af 4. april 1963 om den offentlige sygeforsikring § 50, der indeholder særlige, begunstigende bestemmelser om adgang for arbejdsløse, understøttelsesberettigede medlemmer af en anerkendt arbejdsløshedskasse til at oppebære sygeløn. På den givne foranledning ønsker udvalget af fremhæve, at arbejdsløshedskassers eventuelle opgivelse af statsanerkendelse vil berøve medlemmerne denne særstilling.

Under sine overvejelser har udvalget været opmærksomt på, at hverken de gældende eller de foreslåede regler i arbejdsløshedsloven åbner mulighed for, at personer, som alene kan eller ønsker at påtage sig deltidsbeskæftigelse, kan opnå medlems- og understøttelsesret i de anerkendte arbejdsløshedskasser. Udvalget finder, at muligheden af en ændring heraf bør undersøges, og henstiller til arbejdsministeren at foranledige, at dette problem indgår i overvejelserne i forbindelse med den forestående tekniske revision af arbejdsløshedsloven.

Under drøftelserne har udvalget behandlet spørgsmålet om nødvendigheden af en veludbygget arbejdsmarkedsstatistik, herunder lønstatistik og statistik over anmeldte ledige stillinger.

Arbejdsministeren har oplyst, at økonomiministeriet på foranledning af arbejdsministeriet har nedsat et arbejdsmarkedsstatistikudvalg, hvori bl. a. arbejdsmarkedets hovedorganisationer og også arbejdsministeriet er repræsenteret. Der foregår for tiden i dette udvalg overvejelser bl. a. om, hvorledes en statistik over ledige stil-

linger kan etableres i en nærmere fremtid, også før der kan blive tale om en fuldt udbygget offentlig arbejdsanvisning, hos hvem hovedparten af de ledige stillinger løbende vil blive registreret som naturligt led i den udbyggede offentlige anvisningsfunktion.

Et *flertal* (socialdemokratiets, socialistisk folkepartis og det radikale venstres medlemmer af udvalget) ønsker herudover at udtale følgende:

Flertallet ønsker at fremhæve de synspunkter, som arbejdsministeren fremførte i sin fremsættelsestale gående ud på, at det hovedønske, der fra Arbejdsløshedskassernes Samvirke er fremført med hensyn til understøttelsens størrelse — nemlig at understøttelsen skal andrage en procentdel af gennemsnitslønnen i faget, et beregningsgrundlag, som også regeringen finder må være endemålet — ikke er nået med gennemførelsen af dette forslag. Flertallet mener, at det endelige resultat må være en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, og opfordrer arbejdsministeren til at tage dette spørgsmål op i forbindelse med den tekniske revision af arbejdsløshedsloven, som er bebudet. Flertallet forudsætter, at dette arbejde kan tilendebringes, således at lovforslag herom kan fremsættes i folketingsåret 1968-69. Arbejdsministeren har over for udvalget givet tilsagn om at anmode arbejdsløshedsforsikringsudvalget af 1964 om at lægge dette sigte til grund i det videre arbejde.

Ved overvejelserne vedrørende forslaget § 4 om overgang pr. 1. april 1968 af de funktioner, der i henhold til arbejdsløshedsloven påhviler de anerkendte arbejdsløshedskasser med hensyn til kontrol og arbejdsanvisning til den offentlige arbejdsanvisning, har udvalget over for arbejdsministeren rejst spørgsmål om, hvilke økonomiske og sikkerhedsmæssige konsekvenser der vil være forbundet med en ophævelse af den nuværende arbejdsløshedskontrolordning. Arbejdsministeren har udtalt, at man formentlig kan opgive kontrolfremmødet uden i væsentlig grad at forringe sikkerheden, under forudsætning af at allerede eksisterende supplerende sikkerhedsforanstaltninger, såsom medlemserklæringer afgivet på tro og love om beskæftigelsen, udbygges. En fast personlig kontakt med det enkelte medlem må

af hensyn til arbejdsanvisningens effektivitet dog anses for påkrævet, og arbejdsministeren har herved henvist til den svenske ordning, hvorefter man som hovedregel kræver 1 fremmøde ugentligt. De økonomiske virkninger af bortfald af fremmødepligten lader sig ifølge arbejdsministeren vanskeligt bedømme. Under den i lovforslagets § 4 angivne forudsætning, hvorefter kassernes kontrol- og anvisningsfunktioner i det hele skal overgå til de offentlige arbejdsanvisningskontorer, kan det vedrørende de administrative konsekvenser oplyses, at bortfald af kravet om personlig kontrol isoleret set vil betyde, at udbygningen af de offentlige arbejdsanvisningskontorer kan blive mere begrænset, end det ellers ville være nødvendigt. Det kan imidlertid ikke nu overses, hvilke administrative følger det ville få, at personlig kontrol erstattes af andre foranstaltninger med henblik dels på kontrol af anden art, dels på sikring af en effektiv arbejdsanvisning.

Udvalget har endvidere over for arbejdsministeren rejst spørgsmål om, hvorledes den offentlige arbejdsanvisning må udbygges for at kunne varetage de øgede opgaver. Arbejdsministeren har herunder over for udvalget udtalt, at de til anvisningen knyttede hjælpemidler utvivlsomt må udvides, hvis anvisningskontorerne skal sættes i stand til at give de arbejdsløse en mere virksomhedsfuld assistance og arbejdsgiverne en bedre service. Arbejdsministeren har i tilslutning hertil anført:

„Der må skabes adgang til at yde etableringshjælp for dem, der må bosætte sig et andet sted, ligesom adgangen til at yde rejse- og flyttehjælp, tilskud til dobbelt husførelse etc. må udvides. Kontorerne bør formentlig også have udvidede beføjelser, hvad angår uddannelse og omskoling, og det må overvejes, hvorledes kontorerne kan rustes til at give mere effektiv hjælp ved boligfremskaffelse, og hvorvidt de kan inddrages mere end hidtil i egnsudviklingsarbejdet.

Disse problemer må drøftes nøje igennem både med arbejdsløshedskasserne og med arbejder- og arbejdsgiverorganisationerne. Udbygges den offentlige arbejdsanvisning, som her skitseret, må der samtidig ske en udbygning af de eksisterende tilsynsråd, således at der etableres en tættere forbin-

delse inden for hvert lokalområde mellem områdets arbejdsgiver- og arbejderorganisationer og den offentlige arbejdsanvisning.

Under overvejelserne om overgangen pr. 1. april 1968 af anvisning og kontrol fra kasserne til de offentlige anvisningskontorer vil ministeriet have opmærksomheden henvendt på de særlige problemer, der på disse felter kan foreligge for særlige fagområder såsom sømænd, søfyrbødere og havnearbejdere på grund af eksisterende overenskomstbestemmelser eller som følge af andre forhold; der må formentlig for disse fagområder træffes særlige bestemmelser, forskellige fra de generelle retningslinjer, som i henhold til lovforslaget skal udformes og sættes i kraft pr. 1. april 1968.“

Flertallet tilslutter sig de af arbejdsministeren fremførte synspunkter, idet dog det radikale venstres medlem af udvalget ønsker at give udtryk for betænkelighed over den administrative opdeling og mener, at også arbejdsløshedskassernes opkrævning af kontingent og udbetaling af dagpenge bør overgå til en offentlig instans sammen med kontrollen.

Det radikale venstre er tilhænger af en videre udbygning af den sociale sikkerhed for alle i samfundet, ensartede dagpenge for de forskellige forsikringer og af, at der sker en koordination i administrationen af alle sociale ydelser.

Det radikale venstre vil derfor over for praktiseringen af lovens § 4 påpege nødvendigheden af, at der ikke herved til løsning af midlertidige ordninger gennemføres foranstaltninger, som lægger hindringer i vejen for den langsigtede løsning.

Et *mindretal* (venstres medlemmer af udvalget) ønsker ud over det af hele udvalget anførte at udtale følgende:

Mindretallet er enig med flertallet i, at dagpengesikringen i arbejdsløshedstilfælde skal stå i et rimeligt forhold til det almindelige indkomstniveau, og kan medvirke til forslaget og de stillede ændringsforslags gennemførelse. Man kan videre tiltræde arbejdsministerens synspunkter, når denne ikke har ønsket for tiden at fremsætte forslag om principielle ændringer i beregningsgrundlaget for dagpengenes størrelse, men har henvist spørgsmålet om sådanne videregående ændringer til senere overvejelser, eventuelt i

tilknytning til socialreformkommissionens bredere overvejelser.

Mindretallet finder det i overensstemmelse hermed hverken nødvendigt eller rigtigt nu at fastlåse udformningen af eventuelle senere ændringer i dette beregningsgrundlag, hvorved man i givet fald kunne lægge unødige hindringer i vejen for den videre udbygning og reform af det samlede sociale trykkesystem, som forberedes i socialreformkommissionen. Man anser det endvidere for uheldigt på forhånd at henvise sådanne væsentlige indholdsmæssige og principielle ændringer til — og eventuelt derved belaste — gennemførelsen af den bebudede og påkrævede tekniske lovrevision.

Mindretallet ønsker, at de forskellige sociale bidrag og kontingenter, herunder kontingent til arbejdsløshedsforsikringen, sammenfattes til et socialt trykkesbidrag, hvis opkrævning overgår til en offentlig instans. Man erkender, at forslaget, hvad angår fastsættelsen af kontingentet til arbejdsløsheds-kasserne, kan være et skridt i denne retning, og at det tillige er et positivt bidrag til løsning af lavtlønsproblemer.

Mindretallet beklager stærkt, at problemet om sikring i arbejdsløshedstilfælde for personer, som alene kan eller ønsker at påtage sig deltidsbeskæftigelse, ikke er løst i forbindelse med dette forslag. Ikke mindst med hensyn til kvinders adgang til arbejdsmarkedet anser mindretallet det ud fra familiepolitiske synspunkter for meget vigtigt, at lovgivningen i hvert fald ikke hæmmer mulighederne for deltidsbeskæftigelse ved at afskære de pågældende fra en rimelig sikring ved arbejdsløshed i forhold til den hidtidige beskæftigelses omfang, og man skal opfordre arbejdsministeren til snarest at fremsætte lovforslag herom.

Mindretallet mener, at en samlet reform af det sociale trykkesystem på tværs af de nuværende delte kassesystemer m. v. og i forbindelse hermed en forenkling og rationalisering af den sociale administration kan give øgede muligheder for den videre udbygning af den sociale sikring for alle i samfundet, herunder for en fælles underholdssikring over for erhvervsevnenes svigten uafhængigt af, om denne svigten i det enkelte tilfælde skyldes arbejdsløshed, sygdom, ulykke el. lign. Man vil derfor påpege over for

såvel den videre udformning af lovens § 4 som lovens praktisering i øvrigt, og den dertil knyttede uddannelses- og personalepolitik nødvendigheden af, at der ikke af hensyn til midlertidige ordninger gennemføres foranstaltninger, som lægger hindringer i vejen for de langsigtede løsninger og reformer, bl. a. i forbindelse med socialreformkommissionens arbejde.

Et andet mindretal (det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) ønsker ud over det af hele udvalget anførte at udtale følgende:

Dette mindretal kan tiltræde lovforslaget og de stillede ændringsforslag, som imødekommer det ønske om højere ydelser til arbejdsledige, der blev rejst på det konservative folkepartis repræsentantskabsmøde sidste forår.

Det konservative folkeparti ser med tilfredshed, at arbejdsanvisningen nu samles på arbejdsanvisningskontorerne, således at man får en mere effektiv arbejdsanvisning end ved den nugældende ordning. Det solidaritetsprincip inden for arbejdsløsheds-kasserne, som det konservative folkeparti har ønsket i en årrække, imødekommes med den nu foreslåede lovændring.

Forslaget klarer dog ikke alle de problemer, som det konservative folkeparti ønsker løst. Partiet ønsker en fælles trykkesordning, som bl. a. står for udbetaling af ydelser til alle arbejdsledige. En sådan ordning må omfatte alle borgere i enhver trangssituation. Såvel den enkeltes som arbejdsgivernes forskellige bidrag bør samles i ét.

Et sådant trykkesystem som afløser for bl. a. arbejdsløsheds-kasser og sygekasser vil betyde, at borgerne kun behøver at henvende sig ét sted i trangssituationer, og at administrationen kan gøres mere effektiv og mindre bekostelig end under det nuværende system.

Socialreformkommissionen bør snarest nå frem til en alle omfattende trykkesordning, der gør det muligt for enhver familie at fortsætte en normal tilværelse i trangssituationer.

Herefter indstiller udvalget lovforslaget til vedtagelse med de af ministeren stillede ændringsforslag.

Bet. o. lovf. vedr. arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v.

Ændringsforslag.

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 2.

1) I *stk. 3* ændres tallet „35“ til: „40“.

2) Som nyt stykke indsættes:

„*Stk. 4.* Bestemmelsen i § 22, *stk. 3*, 2. punktum, i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. kommer ikke til anvendelse på vedtægtsændringer som følge af denne lov.“

Til § 3.

3) Til *stk. 1* føjes som nyt sidste punktum:

„Arbejdsministeren kan tillade, at indbetalingen finder sted i rater inden for finansåret 1967-68.“

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Efter ændringsforslaget til § 2, *stk. 3*, forhøjes de dagpenge, som i tiden indtil 31. marts 1968 kan udbetales til ikke-forsørgere med under 15 års medlemstid, med 5 kr. til 40 kr.

Begrundelsen herfor er, at det efter de nu foreliggende løn- og prisoplysninger er beregnet, at understøttelsen for ikke-forsørgere med 8-15 års medlemstid efter den gældende lovs regler pr. 1. april 1967 ville blive forhøjet til — inkl. huslejhjælp — at udgøre 33 kr. 40 øre pr. dag.

Det findes derfor påkrævet at forhøje den maksimale dagpengesats for ikke-forsørgere, hvorved denne sats også vil komme til at

stå i et rimeligere forhold til den i lovforslagets § 1, nr. 3, forslaget til § 12, *stk. 4*, nævnte maksimumssats for forsørgere, der pr. 1. april 1967 vil andrage 55 kr. 50 øre.

Merudgiften ved ændringsforslaget er beregnet til 4,6 mill. kr. i et år med en ledighed som i 1964-65, heraf næppe over 1 mill. kr. som a conto-refusion i finansåret 1967-68.

Til nr. 2.

Den foreslåede bestemmelse, som svarer til § 2 i lov nr. 191 af 4. juni 1962 om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om regulering af understøttelsessatser m. v.), medfører, at de ændringer af kassernes vedtægter, som nødvendiggøres ved gennemførelsen af lovforslaget, kan godkendes af arbejdsdirektøren alene.

Til nr. 3.

Ved ændringsforslaget til § 3, *stk. 1*, gives der arbejdsministeren adgang til at fastsætte, at den andel af kassernes formuer, som efter gældende lov skal indbetales til statskassen ved en kasses opløsning m. v., og som efter lovforslagets § 3 skal indbetales pr. 1. april 1967, i stedet indbetales i rater, fordelt over finansåret 1967-68.

Baggrunden herfor er, at en samlet indbetaling pr. 1. april 1967 af den nævnte andel af kassernes formuer, i alt 200,4 mill. kr., ville medføre en alvorlig belastning af pengeinstitutternes samlede likviditet.

I overensstemmelse med derom ført forhandling mellem økonomiministeriet og arbejdsministeriet tænkes indbetalingsterminerne fastsat således, at halvdelen af beløbet skal indbetales den 1. maj 1967, en fjerdedel den 1. august 1967 og en fjerdedel den 1. november 1967.

Bladt.	Anker Jørgensen.	Evald Kristensen.	Helge Nielsen, formand.	Poul Nilsson.
Bertel Pedersen.	Sogaard.	Søren Andersen.	P. E. Eriksen.	Jens Frandsen.
Skov Thulesen.	Asger Jensen.	Vestergaard Poulsen.	Poul Sørensen.	
Chr. Madsen.	Krog Hansen, næstformand.	Svend Haugaard.		